

Eylül 2021

ANONİM ŞİRKETTE SERMAYE BORCUNDA TEMERRÜT VE SONUÇLARI

(Shareholders' Default on the Payment of Capital Contribution)

(Bu makale 6 Eylül 2021 tarihinde Av. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Anonim şirketlerde pay sahibinin temel yükümlülüğü sermaye koyma borcudur. Bu husus Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) açıkça düzenleniyor. Her pay sahibi, usulüne göre imza edilmiş şirket esas sözleşmesinde koymayı taahhüt ettiği sermaye kadar şirkete borçlu oluyor ve bu borç, şirket varlığını devam ettirdiği sürece devam ediyor.

Sermaye koyma borcunu öngörülen vadesinde yerine getirmeyen pay sahibi, temerrüde düşüyor ve ihtara gerek kalmaksızın temerrüt faizi ödemekle yükümlü oluyor. Dolayısıyla, temerrüde düşmek istemeyen pay sahibinin bu borcu hangi süre zarfında ödemesi gerektiğini takip etmesi gerekiyor. Bu doğrultuda, nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az ¼'ünün tescilden önce ödenmesi zorunlu. Geriye kalan miktarın ödeme planı ve vadesi şirket esas sözleşmesinde veya yönetim kurulu tarafından belirlenebilir. Esas sözleşmede hüküm bulunmadığı ve yönetim kurulu tarafından ödemeye çağrı yetkisi kullanılmadığı durumlarda tescili izleyen 24 ay içinde ödemenin yapılması gerekiyor. Bu süre esas sözleşme ile uzatılamıyor ancak kısaltılabiliyor.

Temerrüt faizine ek olarak, şirket yönetimi pay sahibinden iki farklı maddi talepte daha bulunabiliyor: Tazminat ve cezai şart. TTK uyarınca şirket, pay sahiplerinin sermaye koyma borcunu yerine getirmede gecikmeleri sebebiyle şirketin uğradığı zararın tazminini isteyebiliyor. Talep edilebilecek bir diğer kalem ise cezai şart. İlgili diğer yaptırımlardan farklı olarak, cezai şartın esas sözleşme içerisinde özellikle düzenlenmesi gerekiyor. Ayrıca, bu yaptırımın uygulanabilmesi için, hem Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile hem de esas sözleşmede ayrı ilan şekli öngörülmüşse bu ilan yoluyla, ayrıca ortaklığın internet sitesinde de yayımlanacak bir mesajla, bir aylık ödeme süresi tanınarak pay sahibine cezai şartın uygulanacağına dair ihtarda bulunulması gerekiyor.

Pay bedellerini süresinde ödemeyen pay sahibi için gündeme gelebilecek bir diğer yaptırım ise ilgili paylardan doğan pay sahipliği haklarından yoksun bırakmaya yönelik iskat işlemi. TTK'ya göre, geçerli bir iskat işleminin varlığından söz edebilmek için sermaye ödeme borcunu yerine getirmeyen pay sahibine öncelikle ihtar çekilmesi gerekiyor. Yönetim kurulu tarafından, pay sahibine, yine hem Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile hem de esas sözleşmede ayrı ilan şekli öngörülmüşse bu ilan yoluyla, ayrıca ortaklığın internet sitesinde yayımlanacak bir mesajla ihtarda bulunuluyor. İhtarın kanuna uygun bir içeriğe sahip olması aranıyor. İhtarda temerrüde konu olan tutarın borçlu pay sahibi tarafından belirli bir süre içinde ödenmesi gerektiği, aksi halde, ilgili paylara ilişkin haklarından yoksun bırakılacağı açıkça belirtiliyor. İhtarda en az bir aylık bir süre verilmesi zorunlu. Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamalarının da gösterdiği gibi, usulüne uygun yapılmayan veya içeriği kanunda belirlenen şartları karşılamayan ihtar sonucu yapılan iskat işlemi sonradan iptal edilebiliyor.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Iskat öncesi verilen son şans da kullanılmaz ve sermaye borcu ödenmezse, yönetim kurulu iskat kararı olarak temerrüde düşen pay sahibine iskat edildiğine dair bildirim gönderiyor. Bu son bildirim yapılmadığı sürece iskat gerçekleşmiyor. Iskat prosedürü sadece pay bedellerinde temerrüdün söz konusu olduğu paylarla ilgili olarak uygulanabiliyor. Bedeli ödenmiş olan veya en azından temerrüde düşülmemiş olan paylar için iskat yapılamıyor. Iskat sonucunda pay sahibi, ilgili paylardan doğan pay sahipliği haklarını kaybediyor. Iskattan sonra, sermaye borcu kapsamında yapılan kısmi ödemelerin pay sahibi tarafından geri istenmesi mümkün olmuyor. Yönetim kurulunun, pay bedeli ödemesinde temerrüde düşen pay sahibinin ilgili paylarını satıp, onun yerine başkasını alma yetkisi bulunuyor.

Sonuç olarak anonim şirketlerde pay sahibinin temel yükümlülüğü, taahhüt ettiği sermaye borcunu vadesinde ödemesidir. TTK çerçevesinde sermaye borcunu zamanında ödemiş pay sahibine uygulanacak özel yaptırımlar düzenlenmiş olsa da borçlar hukukunun genel hükümleri uyarınca ifa davası açılmasının veya icra-iflas hukuku kurallarınca icra takibi başlatılmasının da mümkün olduğu unutulmamalıdır. Alternatif yasal yollardan hangisine başvurulacağına karar verme yetkisi şirketin yönetim kurulu üzerindedir. Şüphesiz bu yetki kullanılırken somut olayın özelliklerine göre şirketin menfaatleri ve eşit işlem ilkesi dikkate alınmalıdır.

İLETİŞİM

Av. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr